

ОБЩНСКИ ВЕСТНИКЪ

Велико Търново

Абонаментъ:

За общини и редакции въ замѣна
За учреждения и частни лица за
година 50 лв.
За 1/2 година 30 лв.

Такси за обявления:

1. Прист., общ. и държ. 50 ст. на дума.
2. Частни лица . . . 1 лв. на дума.
3. За хроникване . . . 5 лв. на редъ.
4. Венчални и годежни . . . 50 лева.
5. Извест. за благотв. цели бесплатно.

:: Официално издание. Излиза на 1. и 15. всѣки месецъ. ::

Награденіята съ втора премия модель

за паметникъ на падналия войнъ отъ В.-Търновския окръгъ въ гр. В.-Търново,
изработенъ отъ скулптора Ангелъ Спасовъ, отъ гр. Плевенъ.

Най-горната фигура представлява умирающия войнъ отъ В.-Търновски-тъ полкове за идеалитѣ на България. (Отъ кой полкъ е, ще се види отъ вензелитѣ, които ще бждатъ върху погонитѣ на война).

На главната фасадна страна е представена фигурата на опечалената и оскърбена България, за скжпитѣ жертви, които тя даде по несбжднатия идеалъ — освободението и обединението на поробенитѣ сестри — Македония, Тракия и Добруджа и отъ тежкитѣ условия. при които я постави Ньойския договоръ. До нея е лѣвътъ, — българската сила и мощъ; той е приклекналъ, поради споменатитѣ условия, но бодъръ съ устременъ погледъ въ бждащето. . .

На задната фасада е представена фигурата на многострадалната Македония; отъ дѣсно — Добруджа, а отъ лѣво — Тракия. Тѣ всичкитѣ сж поставени въ положението на роби съ вериги. Скърбящи за падналитѣ жертви, тѣ не сж изгубили вѣра за деньтъ на мечтаната свобода.

Основата на пиедестала е кръстъ, — символа на вѣрата имъ. На главната фасада, надъ венета ще бжде написано съ релефни металически букви стихътъ отъ „Новото гробище на Сливница“ на народния поетъ Иванъ Вазовъ:

„Българю, за тебъ те умрѣха,
Една бѣ ти достойна за-
радъ тѣхъ“ . . .
1885, 1912, 1913, 1915—18.

На дѣсната фасада, отгоре надъ Добруджа, ще има написано частъ отъ марша й, отъ Л. Бобевски:
И слънчовъ мощни фебъ
Ни спомня все за тебъ. . .
Храни надежда!

На лѣвата фасада надъ Тракия ще бжде на-

писано куплетъ отъ марша й:

„Дѣ Бѣлото море отеква,
Русалки дѣ се кжпятъ въ лунна нощъ,
Дѣ Места те цѣлува, гали.
За тебъ, край, всичко бихме дали“ . . .

На задната фасада надъ Македония, ще бжде написано частъ отъ марша на македонскитѣ революционери:

„Изгрей зора на свободата,
Зора на утрешния день“

Фигуритѣ ще бждатъ въ национално облѣкло отъ различнитѣ български украинини (Тракия, Македония и Добруджа).

Идеята, която вмъкнахъ въ проекта е:

Жертвитѣ, които се дадоха отъ В.-Търновчани за постигане идеалитѣ на България — освобождението и обединението на цѣлокупния български народъ, и положението на България, Македония, Тракия, и Добруджа следъ мирния договоръ.

Подчертахъ историческия фактъ на голѣмата и жестоката несправедливостъ, наложена на България и нейнитѣ части отъ Ньойския договоръ.

Този фактъ не може да не действува, като клинъ забитъ въ главата на всѣки родолюбивъ българинъ и да му говори, че това положение не може и не бива да продължава, и че той е длъженъ да работи за премахването му.

Около 50 годишнината — 7 юлий 1927 г.

На станалото голѣмо тържество по случай 50 годишнината отъ освобождението на града се произнесоха нѣколко рѣчи. Тѣ безъ съмнение допълватъ картината на тържеството, затова ще ги помѣстимъ последователно.

Пръвъ говори Н. В. Преосвещенство МИТРОПОЛИТЪ ФИЛИПЪ.

Той произнесе следната рѣчь:

„Братя Търновци,

Дългъ на признателностъ и благодарностъ ни е събралъ тукъ на това священо мѣсто, за да отдадемъ данъ на почитъ къмъ свещената паметъ на частъ отъ онези, чийто свещени кости почиватъ тукъ въ недрата на земята, на които дължимъ най-скжпото си — своята свобода,

Петдесетъ години отъ освобождението на нашия градъ В. Търново. День блаженъ, день епохаленъ.

Колко и какви спомени! Спомени придружени съ сълзи, спомени на велика радостъ, тържество.

Деньтъ е 25 юни.

Предниятъ день — 24 юни, българското опълчение е на бивакъ при с. Батакъ, Свищовско. Следъ обѣдъ въ този день се получава известието, че Търново е превзетъ отъ предния кавалерийски отрядъ частъ отъ войскитѣ, които начело съ генералъ Гурко сж биле отредени да превзематъ гр. Търново.

По нареждане, опълчението не тръгва, то очаква. И ето, генералъ Гурко, представителенъ, едъръ по ръстъ, съ орловъ погледъ, пристига съ своя щабъ, въ движенията на когото се вижда енергия, рѣшителностъ. Той обхожда фронта и обръща се къмъ опълчението съ следнитѣ думи:

Братци,

„Ний отиваме противъ турцитѣ — вѣковнитѣ

врагове на славянството и на българитѣ — частно.

Негово Императорско Височество главнокомандуващия възложи на предния отрядъ, въ който влиза и опълчението, пръвъ да се срещне съ вашитѣ мжчители — турцитѣ. Азъ се надѣвамъ юнаци, че вий ще оправдаете надеждитѣ и ще изпълните своя дългъ, — да накажете вашитѣ вѣковни душмани!

Нека всички съ нашата кръвъ изкупимъ свободата на България“.

Следъ тези приветствени думи, опълчението тръгва за Търново, като на днешния день рано сутринтъ пристига близо до града, гдето е сгашната салхана и установява на малка почивка. Въ три и половина часа следъ пладне пристига генералъ Гурко на чело съ единъ батальонъ отъ стрѣлковата бригада, отъ гдето начело съ духовенството, влиза въ Търново.

Може ли човѣкъ да си представи картината на срѣщата? Народъ, ученици, ученички пѣятъ пѣсни благодарствени, хвалебни Царю Освободителю!

Молебентъ се извършва предъ конака, сгашния общински домъ, гдето предъ аналоя забиватъ знамето на трета опълченска дружина когато и следъ молебена, генерала поздравлява опълченцитѣ съ стжпването имъ въ старата българска столица и завършва рѣчтъ си:

„Азъ се надѣвамъ, че вий ще запазите Търново, което се превзе отъ войскитѣ на руския царъ“.

Радостта на търновци е неуписуема, когато виждатъ въ срѣдата на града да се развѣва българското знаме.

Обаче, още по тържествена става тя, когато на 29 с. м. става посрѣщането на Негово Императорско Височество, главнокомандуващия. Цѣлия градъ е въ движение, прилича на градина. Всички кжщя окичени съ цвѣта, зелени клони, руски и български знамена.

Да, тържествената радостъ, която е царувала него день въ града ни, само останалитѣ живи свидетели ще сж въ състояние да я обрисуватъ.

Братя Търновци,

Днешниятъ день, е день благословенъ въ нашата история. Преминаването на братскитѣ руски войски Дунава, освобождението на гр. Търново, обнадежди цѣлиятъ български народъ за свободенъ политически животъ. Ето и защо, днешниятъ день краси историята на българския народъ. Той за мигъ изправя предъ насъ България въ нейното недалечно минало:

България ограбена, разорена, озлочестена, въ кърви и рани, изоставена отъ всички. И нейнитѣ вопли и стонове чуха държави, народи, владетели, ала никой не се помръдна, покърти. И въ това крайно мжчително, сжdboносно положение за нашия народъ, въ света се намѣри само единъ Християнски царъ и Християнски народъ, които напра-

виха за злочеста и окървавена България онова, що извърши евангелския милосърдъ Самарянинъ за пребития, ограбенъ, изоставенъ на пжтя полумъртавъ човѣкъ, който бѣ трѣгналъ отъ Иерихонъ за Иерусалимъ. А този великъ и безподобенъ човѣкъ въ историята на човѣчеството бѣ безсмъртния филантропъ — Християнинъ — Царь Освободителя, Александръ II. Той не само че порони сълзи за нашитѣ теглила, злочестини, но смѣси своитѣ сълзи съ тези на нашия народъ, възроди го като фениксъ отъ пламъцитѣ на пожара, като го и надари съ най-широка свобода!

Братя Търновци,

При тежки условия прекара нашия народъ изтеклитѣ 50 год. на своя свободенъ животъ, но съ добродѣтелитѣ и дарбитѣ си, които отличаватъ този народъ по пжтя на културния напредѣкъ, той прояви подвизи и дѣла, които удивиха всички близки и далечни, приятели и несъчувстващи намъ. И увлѣчени отъ идеята, оставена намъ въ завѣтъ отъ Царя освободителя ний следвахме пжтя на своя напредѣкъ и още малко, идеала бѣ достигнатъ, обаче сждбата бѣ рѣшила щото заритѣ на една свобода да се помрачатъ и превърнатъ въ дни на жалейка и завършиха грозно за България.

Но днешниетѣ день, день на свободата на търновци иде да ни окуражи, да ни насърди какво че България озлочестена, тя не се отчайва, че върата на българския народъ е дълбока и че своитѣ права той нѣма да отстъпи.

Онова, което руското оржие създаде, Евро-

па унищожи, но на карта, а не въ душата на българина. България независима е повикана да го възсъздаде.

Това ни напомня днесъ свещената память на Царя Освободителя, почиващитѣ тукъ покойници, както и хиляднитѣ паднали герой за нашата свобода.

Поклонъ предъ свещената память на Царя Освободителя.

Вѣчна память на всички, паднали за нашата свобода. Аминъ“.

Втори говори многоуважаемия руски Протоиерей Ф. МИЛЯНОВСКИЙ.

Неговата рѣчь предаваме тукъ текстуално — както е произнесена:

„Ровно 50 лѣтъ тому назадъ въ настоящій день орлинымъ налетомъ нашъ русскій генераль Гурко освободилъ отъ 500-лѣтняго турецкаго ига столицу 2-го болгарскаго царства богоспасаемый градъ В.Търново. Тихо, почти безъ пролитія крови свершилось ето событіе. Да оно и естественно: ибо тамъ, гдѣ былъ тронъ царей, тамъ, гдѣ было сѣдалище патріарховъ, тамъ не должно было быть и шума, тамъ не подобало быть и обилію крови. Такъ тихо просыпается дитя послѣ длительного сна. Такъ беззвучно отдѣляется созрѣвшій плодъ отъ дерева и при легкомъ дуновеніи вѣтерка падаетъ на землю.

50 лѣтъ тому назадъ наши предки, русскіе, пришли сюда, какъ вдохновенный рыцарь, чтобы вырвать изъ плѣна Търново, ету бѣдную, измученную, но прекрасную въ своемъ страданіи, въ своемъ терпѣніи, въ своемъ крестномъ подвигѣ

Ив. Йордановъ Цвѣтковъ.

Рила и манастиря „Св. Ив. Рилски“.

Отъ Цариградъ до сръбскитѣ планини, отъ Варна до Бѣло море и Шаръ нѣма планина тѣй грандиозна, тѣй величествена, каквато е Рила. Издигнала гордо своето чело къмъ небето, тя заема централно мѣсто не само всрѣдъ българското племе, но и всрѣдъ Балканския полуостровъ. Съ своитѣ букови и вѣчно зелени борови гори, съ своитѣ бързотечни и пѣнливи води, съ своитѣ сини езера тя напомня, наистина, Алпитѣ: това е кжсъ отъ тѣхъ, поставенъ въ сърдцето на балканитѣ. За хубоститѣ на Рила не може да се говори, тѣ трѣбва да се видятъ. Рила и Балканътъ, това сж покровителитѣ на българския народъ. Рила отхрани предимно дейци просвѣтителі: Иванъ Рилски, Паисий Хилендарски, Фотиновъ, Неофитъ Рилски, Христати Павловичъ и пр. Балканътъ откри и просвѣтителі, и революционери: Софроний, Неофитъ Бозвели, Априловъ, Раковски, Левски, Ботевъ, Бенковски и много други.

Нѣкога посещението на Рила бѣ подвигъ, защото трѣбваше да се пжтува пешъ десетки километра. Днесъ това е съвсемъ леко, защото де-

ковилката спира предъ самитѣ врата на манастира. Утринътъ тренѣтъ трѣгва отъ София, въ 10 часа е въ Радомиръ, а следъ единъ часъ почивка е къмъ Горна Джумая. Той се движи все на югъ до старата турско-българска граница презъ *Радомирско поле* и успоредно на рѣкитѣ: Джерманъ и Блато, притоци на Струма. Това поле е заградено отъ изтокъ съ Верила, свързваща Витоша и Рила, а отъ западъ съ *Коньова планина*. Докато склоноветѣ на последната сж залесени тукъ-таме, то Верила е низка, обезлесена, камениста. Ето защо наносенъ пѣськъ често се свлича отгоре и засипва не твърде плодородното поле. Засѣно е главно съ храни. Преди много години, презъ 987 година, тукъ се разыгра една кървава семейна драма всрѣдъ българския управляващъ родъ на комитопулитѣ. Това сж четирмата синове на Комиса (воененъ началникъ) Никола, който съ успѣхъ отстоявалъ независимостта на България срещу византийцитѣ. Въ мѣстността *Раметаница* (днесъ рѣка Разметаница, дѣсенъ притокъ на Джерманъ) най-малкиятъ комитопулъ Самуилъ убилъ своя по-голямъ братъ Аарона съ цѣлото му семейство, за гдето билъ въ тайни сношения съ императора Василий II. Остатѣци отъ развалини на сръдновѣковна крепостъ въ мѣстно-

невѣсту и передать се законному жениху, болгарину. Сейчас же мы, потомки тѣхъ русскихъ, стоимъ здѣсь уже какъ друзья жениха-болгарина, и слушаю его свободный голосъ, сорадуемся ему. Только, къ прискорбію, радость наша неполная, не такая, какой хотѣлось бы. И лишь эти священные русскія могилы, на которыхъ мы стоимъ, умѣряютъ нашу скорбь.

У нашего отечественнаго поэта есть такіа утѣшительныя, для даннаго случая, слова: не сироты тѣ дѣти, что не имѣютъ отца и матери, — имъ осталась добрая слава, могила осталась. У насъ, русскихъ, теперь нѣтъ ни Отца Царя, ни Матери Родины. Однако же не съ пустыми руками, не съ пустыми душами пришли мы на сегодняшний праздникъ, ибо у насъ есть и эти могилы, у насъ въ прошломъ, есть и добрая слава. Вѣдь, наши могилы, и вспоминаемое сегодня дѣло генерала Гурко, и величественный образъ Царя Освободителя, вѣдь все это наше собственное, родное, русское, — это наша слава, это наша радость, это наша гордость. И здѣсь мы можемъ необинуясь повторить слова другого нашего поэта, Жуковского, воспитателя Царя-Освободителя, глубоко заронившаго въ Его душу сознание: „да на чредѣ высокой не забудешь святѣйшаго изъ званій: человекъ“.

Не говори съ тоской — ихъ нѣтъ,
Но съ благодарностію — были!“.

Да, были, были. Были и Царь, и родина, были и храбрѣе вожди, были и побѣдоносные войны, были и честь и слава, и почетъ и уваженіе. И если мы прислушаемся къ таинственнымъ голосамъ этихъ мо-

гилъ, то и онѣ говорятъ намъ тоже самое: были, были.

У пророка Божіа Іезекииля есть описаніе поля съ сухими костями: какъ, по повелѣнію Божію, кости эти покрывались жилами и кожей и вошелъ въ нихъ духъ и онѣ ожили. И хочется воззвать къ костямъ нашихъ воиновъ, здѣсь почивающихъ: кости сухія облекитесь плотію, оживите, станьте воинами, какими Вы были пятьдесятъ лѣтъ тому назадъ, и дайте намъ посмотрѣть въ Ваши пламенные очи, дайте намъ насладиться Вашими мужественными лицами, дайте намъ облобызать Ваши могучія руки, державшія оружіе спасенія угнетенныхъ. Взгляните на насъ, Вашихъ соотечичей, усердно чтущихъ Вашу память. Взгляните на боголюбивѣйшаго Архипастыря и благоговѣйнѣйшихъ Пастырей Търновскихъ, притекшихъ, подобно женамъ міроносицамъ, днесъ „рано“ на Ваши гробы, дабы „помазать“ Васъ „ароматами“ своихъ молитвъ. Взгляните на великій сонмъ нашихъ дорогихъ братьевъ и сестеръ болгаръ, за свободу которыхъ Вы отдали свою многострадальную жизнь, собравшихся здѣсь чтобы съ благодарнымъ чувствомъ поклониться Вамъ. Взгляните на христіанское воинство болгарское, ставшее на „мѣстѣ покоя Вашего“ какъ „Святѣйшаго вѣрнѣйшаго часового“, дабы воздать Вамъ, — дѣдамъ и отцамъ, наставникамъ и соратникамъ, — подобающую Вамъ честь. И вмѣстѣ со всѣми нами, — русскими и болгарскими, — раздѣлите общій нашъ и Вашъ сегодняшний праздникъ освобожденія Търнова, праздникъ, ростки котораго вышли, какъ изъ корней, изъ Вашихъ незабвенныхъ могилъ.

ства Царичина показывать, че, действительно, тукъ се намирала лѣтната резиденция на Аарона, управляюща Софияската и Северо-Македонската областъ.¹⁾ Успоредно съ дековилката Радомиръ—Горна Джумая се простира платото на нормаленъ желѣзень пѣтъ, за сега само до Дупница. Полето около този градъ е вече по-плодородно. Тукъ се сѣе главно тютюнъ, а лозята даватъ хубаво и сладко грозде. На гара Струма, която стои на онова мѣсто, гдето р. Рила се влива въ Струма, на самата стара граница, се отдѣля друга линия на изтокъ за с. Рила. Наоколо вече се простира Кочериновското поле, едно отъ най-плодороднитѣ въ България. Освенъ съ храни и лозя засѣно е още съ тютюнъ и оризъ.

Най напредъ желѣзниятъ пѣтъ пресича шосето Дупница Горна Джумая. Преди 1912 година мостътъ на това шосе, който се намира надъ р. Рила, бѣше наполовина турски и български. Патраулитѣ пазеха по срѣдата на моста на два три разкрача единъ отъ другъ и често го обагряха съ своята кръвъ. Километъръ по-нагоре се намира дъсчената фабрика на Балабанова съ нѣколко сто-

тинъ работника. Боровитѣ трупи (дънери) се спущаха въ единъ язь (клауза), докато се събере повече вода, следъ това се издигаха савацитѣ изведнажъ, и водата отнасяше материала до фабриката. Тогава бѣше опасно за пѣтника да стои покрай реката, пѣкъ и трупитѣ избиваха пѣстървата. Сега дървениятъ материалъ се смича съ дековилка на едно разстояние отъ 30 километра. Пѣтува се най-често съ открити вагони край селата Поромирово и Стабъ, нѣкогашенъ градъ съ крепостъ. Следъ половинъ часъ пѣтъ се стига до с. Рила, което се слави съ своята чершия, столарско училище и нови къщи. Новостроящата прогимназия, която ще обслужва и столарското училище, ще струва нѣколко милиона лева. Отъ това село пѣтникътъ се запасява съ хлѣбъ и продукти, защото въ манастира не даватъ храна, а въ близката гостилница е скѣпичко. До тукъ линията е държавна, а нагоре, чакъ до манастира, е компанска. Билети се продаватъ редовно, и срещу 60 лв. се отива чакъ до светинята. Сега и машината, и вагонитѣ сж по-малки. Локомотивътъ, не по-голямъ отъ единъ едъръ биволъ, се движи тѣй леко, както и въ равнината. Отъ скалитѣ Орлово гнѣздо, гдето има едноименна станция, се навлиза въ са-

¹⁾ В. Н. Златарски. Западната българска държава. Макед. прегледъ II кн. 2:9.

А ты, Търново, ты, милый и любезный нашему сердцу градъ, ты гостеприимно открывший намъ русскимъ, двери свои въ тяжкую пору нашей жизни, ты, древняя столица Царства болгарскаго, ты именующийся родолюбцами твоими старой болгарской Москвой, ты, буди благословенъ и славенъ отнынѣ и до вѣка.

Да ниспосылаетъ тебѣ Господь всегда „пожди благовременны, ранны же и поздны, росу плодотворную, вѣтры мѣрны и благорастворенны и теплоту солнечную“. Пусть пастбища твои будутъ наполнены стадами, а холмы твои препоясаны радостію. Да оградить тебя Господь Богъ отъ всякой бѣды, скорби и нужды. Да избавить тебя Господь „отъ глада, губительства, труса, потопа, огня, меча и нашествія иноплемениковъ“. Да даруетъ Господь и намъ, русскимъ, временнымъ обитателямъ твоимъ, поскорѣе испытать сладость свободы, какую испытываешь ты сейчасъ; и пошлетъ намъ радость увидѣть освобожденіе и нашей родной русской Москвы, откуда раздалось мощное слово Царя Освободителя объ извѣщеніи „отъ рабскихъ цѣпей и тебя, какъ сердца царства болгарскаго. Дабы и вы, болгары, и мы, русскіе, слились, какъ и сегодня, въ единой благодарственной молитвѣ Богу, какъ два родныхъ брата, какъ два единовѣрныхъ и единокровныхъ славянскихъ племени.

Да живетъ Болгарія!

Да живетъ Благочестивый и Христолюбивый Царь Ея Борисъ!

Да, стоитъ въ мирѣ и благоденствіи старостольный градъ Търново и да славится въ немъ

вѣну Пречестное и Великолѣпное Имя Божіе.

„Сей день, егоже сотвори Господь, возрадуемся и возвеселимся въ оный“.

Трети говори представителя на г-на М-ра на Просвѣтата г. НИКОЛА БАЛАБАНОВЪ, Началникъ на културния отдѣлъ при сжщото М-во.

Той произнесе слѣдната речъ:

„Великотърновски граждани и граждани,

Дойдохъ като представителъ на г-на Министра на Народното Просвѣщение, за да засвидетелствавамъ неговитѣ добри чувства къмъ В.-Търновци и да имъ предамъ голѣмата му скръбъ, че важна държавна работа го е задържала въ столицата и му е отнела приятната възможность да отпразднува заедно съ Васъ 50 годишнината отъ освобождението на стария престоленъ градъ“.

Тукъ Г-нъ Балабановъ изтъкна особенитѣ симпатии, които Г-нъ М-ръ Найденовъ питае къмъ древната българска столица и поздрави гражданитѣ и властитѣ за хубавата идея да се отпразднува тази свѣтла дата.

„Преди петдесетъ години, въ града на великитѣ Асѣновци, отъ височинитѣ на прибуления въ легендарно обаяние Царевецъ за пръвъ пжтъ се чува българското „ура“ на свободния вече български народъ. Едно ура произнесено безъ страхъ да смути турската власть. Ехото на това първо свободно „ура“ още не е заглъхнало. Ние го чуваме и ще го чуваме, защото то не може да се разбие въ канаритѣ на китнитѣ и поетични Македонски балкани, защото то не може да се загуби

мата планина съ нейнитѣ стрѣмни спускове, обрасли съ вѣковна букова гора. Понѣкога се пжтува по открити росни ливади, понѣкога подъ дълги и зелени тунели, но винаги край пѣнливата Рила. Тамъ, гдето линията е най-стрѣмна и прави едно опасно s, се намира едно грандиозно дѣло, рожба на български и европейски капитали. Това е електрическата централа *Орионъ*, ксято произвежда 15 хиляди конски сили енергия. Сега тя е пласирана въ с. Рила, Дупница, Радомиръ, Княжево и е единъ много сериозенъ конкурентъ на белгиската компания въ София²⁾. Енергията се предава по сложни желѣзни стълбове, които стоятъ на стотина метра разстояние и се виждатъ най-добре при Владая и дековилката за Дупница. Наклонениятъ падъ на водата е 185 метра, тржбитъ му — съ диаметръ около метъръ, а вадата е цѣли 8 километра дълга, изцѣло бетонирана и подпрѣна пакъ съ бетонни стълбове. Отгоре тя е тоже покрита съ циментна настилка, така, че файтонъ съ два коня свободно би се движилъ по нея. Въ предприятието били вложени повече отъ 300 милиона лева. Язътъ на тази централа е надъ с. *Пастра* и е едничкото мѣсто, гдето винаги пѣнливата рѣка прави почив-

ка, за да се впусне съ още по-голѣма яростъ надолу. Сега вече се развѣжда и отлична пѣстърва, която стигала дори до килограмъ, защото трупитѣ вече не я избивали. Забранена била за 2—3 години, догдето се размножи достатъчно. Рибната развѣдна станция до манастира отглежда изкуствено малки пѣстърви, които после пущатъ по рѣката. Пастра е забележително по това, че хората му твърде често сж гушести, подобно на много швейцарски села. Причината била рѣдкитѣ въздухъ и водата. Тамъ, гдето р. *Илийна* се влива въ Рила, е последната станция до манастира. Тренътъ прави още една маневра, за да се пуснатъ пѣлнитѣ вагони надолу и да се замѣни машината съ една още по-малка. Следъ десетина минути пжтникътъ е вече предъ горната (Самоковска) манастирска порта. Тя стои отъ гара *Рилски манастиръ* на стотина-двеста метра. Малкиятъ тренъ продължава своя пжтъ нагоре още 3—4 километра до главния складъ, гдето се спущатъ отъ висинитѣ много интересно трупитѣ. Линията въ последствие ще се продължи до самитѣ извори на рѣката.

Пжтникътъ е вече въ манастиря. Той е една грамадна четвъртита сграда съ 300 стаи и 15 черковици и параклиси. Около него се намиратъ други още сгради за нуждитѣ на монаситѣ. Въ срѣ-

²⁾ Въ случайна нужда ще се пуснатъ още две турбини, които съ първата ще дадатъ 45,000 конски сили енергия.

въ висинитѣ на Одринскитѣ минарета, защото то не може да изчезне въ безбрѣжната ширина на Добруджа, защото най-сегне то не може да се заглуши въ стенанията на синоветѣ на българскитѣ родѣ отъ западъ. Това ехо не може да заглъхне, защото е изразъ на българския духъ, на жизнената сила на нашия народъ, предъ който лежи неизминатъ исторически пътъ. Наистина, днесъ всичко е промѣнено и изобщо всичко се мѣни: промѣниха се условията на съществуване, промѣниха се международнитѣ отношения, промѣни се народната психика, промѣниха се много работи. Но, има нѣщо, което отъ вѣкове не се е измѣнило и не ще се промѣни: това е държавническата и културна идея на Великия Царь Симеонъ, това е неразбиваемия стремежъ на българския демократиченъ народъ да се обедини и да върви по пътя на мирния културенъ напредѣкъ. Тоя упоритъ стремежъ, като червена нишка, както би казалъ поетътъ, минава презъ вѣковния исторически животъ на българското плѣме, обогрета съ кръвта и кървавата потъ на герои и мъченици.

Драги В.-Търновци,

днесъ когато вие празнувате 50 годишнината отъ освобождението на града на славнитѣ Асѣновци, нека не забравяме, че това освобождение не бѣше дѣло изключително на оржието. Това бѣше последната стѣпка, свѣтлата зора на възраждането на българския народъ. Възраждане чрезъ ралото, чрезъ занатчийския примитивенъ инструментъ, чрезъ училището, чрезъ възобновената книжнина и църквата. Тѣ сж именно, ко-

ито наложиха на Европа българското име и неговитѣ етнически граници. А братското руско оржие и камънитѣ на Шипченскитѣ герои начертахъ границитѣ на младата българска държава.

Скъпи В.-Търновци,

Днешния день посветенъ на 50 годишнината отъ освобождението на града Ви и на изживѣване радоститѣ на онова, което се е направило въ продължение на 50 годишенъ животъ, не бива да мине само въ забравата на радоститѣ. Следитѣ му не бива да изчезнатъ заедно съ последнитѣ звукове на музиката и на празничното ура. Тѣ не бива да се отронятъ отъ съзнанието ни, като сълзитѣ отъ очитѣ ни, които пролѣхне за ония знайни и незнайни синове на братската руска ширъ и на родната земя, които сложиха коститѣ си по българскитѣ планини и долини. Не бива най-после да останемъ само съ утѣхата на молитвата, която сме въздали на Безгрѣшния за спасение на душата си. Не. Защото човѣшкия животъ е кратъкъ, а животътъ на народа е дълъгъ много дълъгъ, дори вѣченъ. Нека чрезъ тоя день да стоплимъ душата си съ заветитѣ на миналото, нека ободримъ българското племе, нака дадемъ живителна сила и на ония които идатъ следъ насъ и да продължимъ, да работимъ за крайната целъ на упорития стремежъ на българския духъ къмъ обединение и напредѣкъ чрезъ трудъ и култура. Нека не забравяме държавническата и културна идея, която преди хиляда години ни завеща епохата на Симеона Велики.

Прочие, нека извикаме едно нашенско ура, ура за царя, ура за родната земя, ура за българския на-

дата му се намира голѣмъ дворъ, посланъ съ камъни. Тукъ е главната манастирска църква „Св. Богородица“, една отъ най-голѣмитѣ въ България. До нея е тъй често споменуваната Хрельова кула отъ 1335 години. До южната страна на храма почива днесъ патриархътъ на българската педагогия, Неофитъ Рилски. Въ северната частъ на двора личи мраморенъ надписъ съ имената на починалитѣ офицери презъ европейската война отъ тъй наречения „Рилски випускъ“. Випускътъ се нарича така защото юнкеритѣ бѣха произведени въ офицерски чинъ при една маневра до манастиря. Презъ 1916 год. Рилската света обителъ е разполагала съ единъ имотъ отъ 88 хиляди декара гора, 2500 дк. ниви, 1300 дк. ливади, 200 дк. лозя, 83 коня, 1860 овци и кози, както и множество метоси въ София, Пловдивъ и пр. Въ В.-Търново Рилския метохъ билъ тамъ, гдето е сега кжщата на Никола Касиера, ул. „Централъ“ № 1028, срещу хотелъ „Добруджа“⁴⁾ Презъ турско време надъ дветѣ главни порти: Дулишката и Самоковска имало по 10 пандури, все стари хайдутѣ, които презъ мазгалитѣ били винаги

готови да защищаватъ манастиря. Освѣнъ тѣхъ имало още други 20, които пазѣли имотитѣ. Началници имъ били винаги монаси. Имало най-после 10 турци заптии, които пазѣли дефилето и които тоже се издържали отъ манастира. Днесъ въ него живѣятъ 39 монаси и множество послушници и ратаи. Егуменъ е Самоводчанинътъ, епископъ Варлаамъ. Срещу него се забелязва една неприятностъ отъ монаси и чиновници, „защото подвелъ калугеритѣ да се откажатъ отъ месечната си плата отъ около стотина лева, когато той получавалъ надъ 10 хиляди и второ, защото не воделъ добре материалната частъ. Миналата година се запалватъ стотина декара борова гора отъ искритѣ на трена. Той отказалъ да влезе въ сносни преговори съ компанията, похарчени били 600,000 лева за дѣла, материалътъ гниелъ, а въпросъ било, дали ще спечели дѣлото“⁵⁾. Споредъ мнението на мнозина неприятнѣта се криела въ това, че игуменътъ искалъ да въведе единъ строгъ режимъ, подобенъ на Св. Преображенския, гдето той бѣ монахъ. Както и да е, това сж повече вътрешни работи.

³⁾ Иор. Ивановъ. Св. Иванъ Рилски 73.

⁴⁾ Презъ 2—3 кжши, въ домоветѣ на Кънчо Дюлгеровъ и Димитъръ Бакърджиевъ, билъ Хилендарския метохъ. Сега въ сѣдство съ тѣхъ сж метоситѣ на Преображенския и Св. Троицкия манастири.

⁵⁾ Въ последно време вестницитѣ съобщаватъ, че се дошло въ разбирателство съ компанията. Последната щѣла до заплати 1'5 милиона, за да се залѣси изгорѣлото мѣсто. Бричи-боръ и 6 милиона за обгорелия дървенъ материалъ. За да се избѣгнатъ пожари въ бъдеще, машината се каре не съ вжглища, а съ дърва,

родъ, едно ура ехото на което да се чуе по всички български краища, едно ура, което да накара всъчко българско сърдце да трепне предъ сладката надежда на бждния денъ наобидинение и напредъкъ чрезъ трудъ и култура. Ура!“

Замѣстникъ Началника на гарнизона Г-НЪ ПОДПОЛОКОВНИКЪ ЦАНОВЪ произнесе предъ войниците следната речъ:

„Войници! Свикнали да подхранваме словата си само съ живи дѣла, додохме тукъ да се поклонимъ предъ памѣтъта на падналитѣ за нашата свобода братя Руси. Додохме при тая братска могила да отправиме молитвенъ гласъ къмъ Всевишния за упокоение на тѣхнитѣ души. Додохме да молитствуваме Бога да дарува на останалитѣ живи освободители наши здраве, да крепи въ тѣхъ вѣрата и надеждата, за да доживѣятъ по-щастливи дни, най-подиръ да пожелаемъ, както войника само може да пожелае, на изгнаницитѣ отъ роднитѣ имъ огнища, да грейне зората на освобождението въ братска Русия отъ комунистическия бѣсъ, отъ тиранията, отъ разрушението, които клонятъ да унищожатъ всичко добро. Дано до година бждеме щастливи заедно да празнуваме възвръщане на руситѣ къмъ Родината, спасението на изтерзания руски народъ отъ управата на разрушението отъ злото.

Съ какво ние, юнаци, може да се отблагодариме на падналитѣ за нашата свобода братя Руси? — Само съ едно: Да се въодушевяваме отъ тѣхнитѣ свѣтли дѣла на самопожертвуване за ближния и преизпълнени съ любовъ и вѣрностъ къмъ Царя и Родината да работимъ безшумно и усилено

въ казармата, съ което ще гарантираме напредъка на държавата чрезъ трудъ и просвѣта, а едновременно съ това да бждеме винаги готови и будни стражи на поста си, та когато бойна тржба наново ни къмъ дългъ призове, да се групираме около китнитѣ победни знамена и съ устрема на бѣсния планински потокъ и съ ударъ вѣренъ на дадена клетва да литнемъ по бойни полета за свободата на брата робъ и обединението на българското племе.

Нека въ този великъ за В.-Търновчани денъ си спомнимъ за първиятъ войникъ и пръвъ гражданинъ, за нашиятъ Върховенъ водачъ, който и въ полето на честъта, и въ мирния животъ преизпълненъ съ страдания и изпитания е живѣлъ и живѣе само за България. Нека победоносното и страшно за врага българско ура се разнесе по вси страни за величието на Царя и гиздавата Родина „УРА!“

Хроника.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ на Руския общовоински съюзъ въ България г. генералъ Абрамовъ поздрави града по случай 50 год. отъ освобождението му съ следната телеграма:

„Руския полковникъ Чевати В.-Търново. — Моля да предадете на членоветѣ на комитета и на гражданитѣ на първопрѣстолния Велико Търново най-искренитѣ приветствия на общия воински руски съюзъ по случай 50 годишнината отъ освобождението на древната българска столица. Абрамовъ“.

Г-НЪ КМЕТА на града отговори г ну Абрамову съ следната телеграма:

Днесъ манастирътъ привлича съ хиляди богомолци и любители на красивата природа. Той, споредъ мнението на професоръ Йорданъ Ивановъ, е най-красивата обителъ на Балканския полуостровъ. Дѣйствително, на Света гора имало по-голѣми, и съ повече древности, ала по архитектура и мѣстоположение отстъпвали на този. Това признавалъ и бащата на българската педагогия Неофитъ Рилски.

Пѣтникътъ е въ манастиря, обаче това не значи, че той познава планината. За целъта е нужно да се направи еднъ превалъ презъ *Кобилино бранище*. Ето защо, той трѣбва да посети постницитѣ *Св. Лука и Св. Иванъ*, последната интересна съ своята провиралка. Следъ това, добре запасенъ и стегнатъ въ краката, той минава презъ красивата *Кирилова поляна*, обиколана само съ борови дървета. Отъ тукъ нагоре се извива голѣмъ зигзагообразенъ пѣтъ между борика, който трае най-малко 2 до 3 часа. Пѣтникътъ се издига бавно „възбогъ“, до като стигне до *Сухото езеро*. Наричатъ го така, понеже е плитко, пѣкъ и понѣкога пресъхвало. Растителността става все по-слаба и по-слаба, като грамаднитѣ борове се замѣнятъ съ иглолистни храсти. При седловината *Кобилино бранище* пѣтеката се изгубва, и побититѣ камъни по-

сочватъ вече пѣтя. При все това нуженъ е сигуренъ водачъ, каквито по тѣзи мѣста сж каракачанитѣ, които даватъ подъ наемъ и своитѣ коне. Пазарятъ се най-вече въ с. Рила или Дупница. Опасността е още по-голѣма, ако се яви мъгла, дѣждъ, поледица или снѣгъ. Току въ лѣво остава върхътъ *Попова шапка*, високъ 2699 м. Ако времето е ясно, на югъ се вижда другъ величественъ връхъ *Мусала*, най-високиятъ на Балканския полуостровъ — 2924 м. (Върхътъ *Св. Илия* на Олимпъ е високъ 2918 м.) Отъ него се вижда при хубаво време *Стара-планина*, *Срѣдна-гора*, *Пиринъ*, *Осоговската планина*, *Витоша*, *Искъръ*, *Мѣста* и пр. Лицето на върха, за съжаление, рѣдко бива чисто и засмѣно. Той е почити винаги начумеренъ и по неговитѣ мъгли овчаритѣ познаватъ съ голѣма сигурностъ времето за идния денъ. Неговата най-висока частъ, отъ 2900 м. нагоре, спада къмъ пояса на вѣчнитѣ снѣгове, ала поради това, че е скалистъ и стрѣменъ, мжно се задържа снѣгъ по него.*) Лѣте каракачанитѣ пълнятъ човели съ снѣгъ, който се среща въ изобилие и по други мѣста на планината и го продаватъ по 1—2 лева килограма въ с. Рила, Дупница и друга г. Нека кажемъ нѣколко думи и за планината. (Следва)

*) Д. Костовъ География Рила.

„Генералу Абрамову „Оборище“ 17 София. На братския руски общовоински съюзъ изказвамъ най-сърдечна благодарностъ за любезнитѣ приветствия по случай 50 годишнината отъ освобождението на старата Българска столица. Кметъ Раевъ.“

Г-нъ БОТЮ СТ. ПАРАШКЕВОВЪ, членъ на В.-Търновската П. Комисия се вѣнча на 17 т. м. въ Дръновския манастиръ съ г-ца ВЕЛИЧКА ИВ. КИЦАРКОВА, отъ гр. Лѣсковецъ. Да имъ е честито.

НА 28 м. м. въ 1 ч. 45 м. сутринята се усѣти въ града силенъ землетръсъ.

ПУШАЧИ! ПУШАЧИ!

**Склада „КАРТЕЛЪ“ -- В.-Търново
пустна въ продажба папириси
екстра и първо качество
:: Пловдивски отъ подобрени ::
:: :: хармани :: ::**

Дюкянъ голѣмъ, южно изложение, площадь

Марно поле се дава подъ наемъ.
**Споразумение собственика
Христо Петровъ.**

В.-Търновска Окр. Учил. Инспекция.

Обявление № 10244

гр. В.-Търново, 29 юлий 1927 год.

В.-Търновската окръжна училищна инспекция обявява на интересующитѣ се, че дири да наеме здание, по доброволно съгласие, съ около 10 стаи и маза за помѣщение на инспекцията, за срокъ до 1 априль 1928 година.

Всѣки притежателъ на такова здание може да направи писмена или устна оферта въ Окр. учил. инспекция до 8 августъ т. г.
Отъ Окр. Учил. Инспекция.

Обявление № 192

гр. В.-Търново, 27 юлий 1927 год.

В.-Търновската църковна свѣщоливница обявява на интересующитѣ се, че на 5 септемврий н. г. въ 15 часа ще произведе търгъ по доброволно съгласие въ канцеларията на В.-Търновското окръжно данъчно управление за доставката на 200 пакета суланъ памукъ № 4.

Залога за правоучастие въ търга е 9000 лева.

Поемнитѣ условия могатъ да се видятъ всѣкой присѣственъ день въ канцеларията на свѣщоливницата.

Председателъ: Протоиерей ГР. АРНАУДОВЪ

В.-Търновско град. общ. управление.

Обявление № 5365

гр. В.-Търново, 29 юлий 1927 година.

В.-Търновското градско общинско управление съобщава на интересующитѣ се, че **на 6 августъ 1927 год.** въ общинското управление ще се произведатъ следнитѣ търгове:

I. СЪ ЯВНА КОНКУРЕНЦИЯ.

1) Въ 9 часа предъ пладнѣ за продажбата на парцели № № 11, 13 и 14 отъ кварталъ № 51. Първоначална цѣна 200 лв. квадратния метъръ. Залогъ 4000 лв., половината отъ който да бжде въ облигации отъ общинския заемъ. Сжщо и документи по закона.

2) За продажба на парцели № № 1, 2, 4, 5, 6, 7 и 9 отъ кварталъ № 54. Първоначална цена 150 лв. кв. м. Залогъ 3000 лв., съ който половината да бжде въ облигации отъ общинския заемъ. Сжщо и документи по закона.

3) За отдаване общинската барака № 1151 на пл. „Князь Борисъ“ за време отъ 1 априль 1927 година до 31 мартъ 1930 г. Отъ конкурентитѣ се изискватъ документи по закона и 10% залогъ съгласно поемнитѣ условия.

II. СЪ ТАЙНА КОНКУРЕНЦИЯ.

1) За отдаването на предприемачъ на правата на общински тротуари въ ул. „Мария Луиза“ въ гр. В.-Търново на стойность 85000 лв. за смѣтка на В.-Търновската градска община. Залогъ 5% отъ девизната цена, като половината да бжде въ облигации отъ общинския заемъ. Сжщо и документи по закона. Оферти се приематъ до 3 часа следъ пладнѣ.

2) За отдаването на предприемачъ направата на улични тротуари на частни лица въ гр. В.-Търново на стойность 240000 лв. за смѣтка на частни лица. Залогъ 5% отъ девизната цена на предприятието, като половината да бжде въ облигации отъ общинския заемъ. Сжщо документи по закона. Офертитѣ ще се приематъ до 4 часа сл. пл. сжщия день. Тържнитѣ книжа могатъ да се видятъ всѣки присѣственъ день при подсекретаря на общината.

п. Кметъ: Г. РАНКОВЪ.

Секретаръ: СТ. ПОПОВЪ.

ПЕЧАТНИЦА

Ефремъ п. Христовъ

В.-Търново.

Пор. № 434.